

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

O defetizmu

Ob neki priliki je imel predsednik sokolske zveze govor, v katerem je poudarjal, da bo treba iti v borbo proti defetizmu in proti komunizmu, ki širi vedno večje nezadovoljstvo.

Res, da je zajel defetizem najširše plasti ljudstva. Toda defetizem ni pojav ene pokrajine ali države, ampak je svetovni pojav. Defetizem tudi ni rezultat kakšnega gibanja, ampak spada med splošne družbinske pojave, ali še bolje: med splošne družbinske bolezni. Defetizem je torej posledica nekega stanja.

Prav je, da se tak pojav ugotovi na mestu, katerega ne more nihče dolžiti, da je revolucionaren. Treba bi pa bilo napraviti še korak naprej. Morali bi ugotoviti tudi vzroke te bolezni. Kajti ni pojava brez vzroka.

Defetizem pomeni v bistvu neko vrenje in sicer vrenje, katero moramo smatrati za sovražno sedanjemu redu. Pomeni pa obenem tudi obup, zlasti revnih ljudskih plasti. Vriva se jim prepričanje, da je za vse v takih razmerah, ki vladajo sedaj, rešitev nemogoča.

Glavni vzrok je velika krivica, ki vpije po maščevanju v nebo. Zaradi te krivice je večji del človeštva opan svojih naravnih pravic na zemeljskih dobrinah. Zaradi te krivice gre preko množic poziv v boj proti kapitalizmu. Tako se namreč imenuje to izkoriščevalno gospodarstvo.

Ljudske plasti tudi ne zaupajo nikomur več. Tudi to je bolezen. V starih dobrih časih ni bilo tega. Če je prihajala beseda od predpostavljanih, zlasti z vodilnih mest, ji je ljudstvo verovalo. Zopet vprašanje, zakaj ni več tako? Noben barometer ni tako občutljiv kakor ljudska duša. Torej, če nastane vsesplošno ljudsko nezaupanje, mora pač imeti svoj vzrok za to.

Vzrok je v tem, ker je vrednost človeka padla tako nizko, da ne igra nobene vloge več. Z njegovo vrednostjo so padle tudi druge vrednote, brez katerih ni zdrave družbe. Zlasti pa je padeł smisel za družino. Lahko rečemo, da je le še majhen korak, pa bo popolnoma razbita. In vendar je družina osnovna celica človeške družbe. Saj je vrelc človeštva. Ne le vrelc materialnih, ampak tudi duhovnih dobrin. V družini je zapodena največji zaklad človeštva. Dobra družina, dober narod, dobro človeštvo. Družina je torej vzgojiteljica človeštva. Toda človeštvo je zavrglo to dobro in plemenito vzgojiteljico.

Odkod rešitev?

Človek mora spet postati krona stvarstva. Kako nas lepo uči o tem vera in Cerkev! Ravno božična doba nam to lepo predočuje. Iz ljubezni do človeka se rodi Bog kot človek in postane naš brat. Praznik sv. Treh kraljev opozarja človeštvo, kje je njegova zvezda vodnica, praznik sv. Družine pa nas vodi v posej k božji družini, da bi se pri njej nasrkali tiste zvestobe do izpolnjevanja dolžnosti, tiste medsebojne skupnosti, zaupanja in požrtvovalnosti, brez katere ni srečne družine.

Ali pa razume človeštvo ta nauk in kliče? Videz je, da ne. Pravimo videz. Današnje družbinske bolezni dokazujejo nasprotno. Ti pojavi niso nič drugega kakor podzavestno hrepenenje po tem, da bi ljudje mogli postati ljudje, da bi se jim njihove naravne pravice vrnilo. To je: postati hočejo krona stvarstva.

Realne delavske plače vedno manjše

V »Hrvatskem radniku« od 29. decembra 1939 je znani statistik A. B. Grado priobčil zanimivo razpravo realnih delavskih plač zadnjih deset let. Iz tabele je razvidno, da je od leta 1914. dalje povprečna mesečna plača v stalnem padanju. Osnovo za podatke jemlje na podlagi mesečnega eksistenčnega minimuma za delavca samca in delavsko družino štirih članov (mož, žena in dva otroka) iz leta 1914. Tako pravi, da je znašal mesečni eksistenčni minimum za delavca samca v juliju 1914 54,08 kron, za štiričlansko družino pa 142,46 kron. Povprečni me-

sečni zaslužek pa je istočasno znašal 86,30 kron. Iz te primerjave zaključuje, da je znašal povprečni mesečni realni zaslužek delavca samca 170 in delavske družine 64, kar se z drugimi besedami pravi, da je delavcu samcu ostalo od njegovega zaslužka, da pokrije eksistenčni minimum 70% njegove plače — delavcu z družino pa za pokritje družinskega minima zmanjkalo 34% od njegovega zaslužka.

Ker je pregled teh realnih plač izredno poučen in zanimiv, tabelo ponatiskujemo.

Razdobje	Mesečni eksistenčni minimum		Povprečni mesečni nominalni zaslužek	Povprečni mesečni realni zaslužek	
	za delavca samca	za delavsko družino		za delavca samca	za delavsko družino
VII. 1914	54.08	142.46	86.30	170	64
XII. 1930	890	2256	1143	149	58
1931	836	2120	1137	148.7	57.8
1932	730	1843	1642	147.5	57.3
1933	640	1621	588	160	62.2
1934	615	1544	899	155	61
1935	628	1599	890	142	56
1936	647	1648	909	140	55
1937	695	1776	950	136.7	54
1938	712	1826	673	138.6	53
XI. 1939	760	1558	978	129	50

Kaj pove tabela? Da so povprečni mesečni realni zaslužki v stalnem upadanju. Tako je delavcu samcu v letu 1930. ostalo, da pokrije svoje potrebščine po eksistenčnem minimumu, 49 odstotkov od njegovega zaslužka in se je v letu 1935. ta položaj izboljšal, da mu je ostalo že 60%. Od tedaj pa stalno pada, tako da doseže v letu 1939. že 129 oziroma mu ostane samo še 29 odstotkov njegove plače. Gospodarski položaj tega delavca se je v teh letih poslabšal — to je od 1930 do 1939 — za 20%, delavcu z družino pa za 14%.

Da je človek tako globoko padel, je vzrok v tem, ker ga je družba začela ocenjevati in ga še ocenjuje kot bitje, ki je le iz materije. Njegovo duhovnost je zavrgla. Zaradi tega je družabno razrušena njegova osebnost, zato nima družba do njega nobene obveznosti. Družba je človeka stiranizirala in ga zaslužila. Dejansko je človek danes, ko se sklicujemo na krščansko kulturo, večji suženj kakor kdajkoli prej. To je posledica tako imenovanega individualizma buržuazije, na kateri je zgrajen kapitalizem. Popolna svoboda poedinega človeka. Toda svoboda samo za tiste, ki imajo v rokah kapital in oblast. To je svoboda, ki je zgrajena na materialističnem pojmovanju človeka. To je materialistično pojmovanje človeške družbe.

To pojmovanje so prevzeli tudi novi družbeni sistemi, ki so sicer nasprotni kapitalističnemu sistemu, a vendar so idejne osnove obdržali, to je materialistično podlago. Uče, da se mora poedinec podvreči splošnosti, kar je tudi prav. Toda le v taki obliki, da je obenem varovana svoboda človeške oseb-

Podatki za leto 1939. so vzeti v mesecu novembru. Znano je, da smo še v decembru zaznamovali precejšen porast cen in je tako povprečni mesečni realni zaslužek že znatno nižji.

Nekateri pravijo, da so borbe delavcev za višje plače brezplodne in da gredo vsi poviški na račun nove draginje. Saj je to deloma res. Toda vsi tisti, ki trdijo, da bi delavci ne smeli zahtevati višjih plač, naj povedo, kako bo delavec s številno družino izhajal. Pravijo, naj bi se delavci rajši borili proti draginji, da bi cene ne rastle v

nedogled. Delavci v tem pogledu napravijo, kar je mogoče, toda oni nimajo na trg in na tržne cene prav nobenega vpliva. Ako bi ga le malo imeli, bi bilo gotovo drugače. Kajti res je, da delavci v teh razmerah nimajo nič od zvišanih plač, oziroma so še na slabšem, ker nikoli toliko ne dosežejo, kolikor je narasla draginja.

Vendar delavci ne morejo čakati, da bodo »odločilni« zavrlj draginjo, kajti potem bi prav gotovo morali poginiti od lakote. Zato je naloga in dolžnost predvsem gospodarskih činiteljev in državne oblasti, da pravočasno podvzamejo vse potrebne mere in vsak neupravičen dvig cen življenjskih potrebščin v kali zatro. Ker pa tega ni in gotovo še dolgo ne bo, se delavstvo mora boriti, da vsaj malo izboljša svoj gospodarski položaj.

Javna tajnost je, da so mnoga podjetja zvišala cene svojim izdelkom že mnogo prej, preden so zvišala delavske plače. Zvišanje delavskih plač za nekaj odstotkov jim je bilo le dobrodošlo sredstvo, da so opravičili dvig cen svojih izdelkov. Skratka, vsak je hotel pri tem nekaj zaslužiti in tudi je, le delavec naj bi bil zato, da bo drugim več ostalo, zadovoljen s svojo nizko plačo. Kajti ako on ne bo sitnarij za zvišanjem, draginja za pridobitne kroge ne bo tako občutna kakor je.

Že na anketi 5. decembra lani je zastopnik svobodnih strokovnih organizacij ugotovil, da delavstvo hoče samo živeti in je zadnje, ki bi kakor koli hotelo in moglo z draginjo spekulirati. Pa tudi to je naglasil, da so ukrepi proti draginji nezadostni, oziroma da so sami v precejšnji meri povzročili tako veliko draginjo.

Neizpodbitno je, da je v tem kompliciranem kapitalističnem gospodarskem sistemu voditi zdravo državno gospodarsko politiko. **Joško Rozman.**

nosti, torej tudi njegova duhovna plat. Če tega ni, potem je človek samo del celote in more torej eksistirati le v skupnosti in biti v njo vključen. Zaradi tega ne pomeni to pojmovanje rešitve človeka in z njim človeštva v tisti smeri, kakor želi, da bi namreč postalo krona stvarstva. Dokler tega ni, ni rešitve. Ljudje sicer gredo za tem in onim režimom, ker hrepene, da bi prišli iz sedanjega težkega položaja in ker upajo na boljše razmere, četudi vedo, da imajo tudi ti režimi velike hibe.

Človek želi biti krona stvarstva. To se pravi: želi, da prizna družba njegov duhovni značaj in njegovo večnostno vrednost. Tega na zunaj sicer ne zahteva s takim poudarkom, kot bi bilo treba, vendar podzavestno to čuti. Ve, da je kvarno, da bi imel človek neomejeno oblast. Ve, da je skupnost temelj taki družbi, ki bi zadovoljila človeka v vseh njegovih potrebah — materialnih in duhovnih. Ve pa tudi, da mora vladati pravilno razmerje med poedincem in med celoto. To razmerje pa more obstajati le tedaj, če bo dru-

žba brezpogojno upoštevala človeka in se izoblikovala pod vidikom socialno-etičnih naziranj, istočasno pa branila in ohranila značaj ter bitnost človeka.

Kdor premišlja o raznih družbenih pojavih našega časa, mora vedeti to, kar je tako razločno poudaril Berdijev, da ima namreč problem človeka prednost pred problemom družbe.

Kdor prizna to resnico, mora tudi preiskati, če so sredstva, ki jih nudijo odnosno uporabljajo osebe in režimi sedanosti, dovoljna in če so v stanju, da rešijo ta problem. Da niso dovoljna in prava, dokazuje obstoj takih družbenih bolezni, ki povzročajo vladajočim družbenim krogom skrb in preko katerih ne morejo iti. Če hočejo veljati za zdravnike, morajo iti iskreno na delo. To bi pomenilo sicer preiom s sedanostjo, vendar pa rešitev. Če ne bo radikalne sanacije, potem bo šla bolezen naprej. Kakšen je konec takih bolezni, uči zgodovina.

Tudi te bolezni dokazujejo, da imamo krščanski socialisti prav in da je naše gibanje zdravo in socialno.

Strokovna poročila —

Vzroki 11dnevne rudarske stavke

Že v zadnji »Delavski pravici« sem obljubil, da bom objektivno pojasnil vzroke te rudarske stavke. Javnost je o tej stavki slišala morda vse mogoče, resnično in neresnično. Ker sem zaposlen v največjem rudniku Trbovlje in sem sodeloval pri razgovorih za povišanje mezd, poznam vse strani, tudi slabe strani TPD in delavstva ter vzroke, zakaj je do te stavke prišlo.

Delavske strokovne organizacije in II. rudarska skupina so v sporazumu z Delavsko zbornico 22. novembra 1939 na podlagi člena 26. kolektivnega dodatka, sklenjenega dne 31. maja 1939, vložile predlog za 15% zvišanje plač. Omenjeni člen pravi: »Ako bi se za čas trajanja pogodbe draginjske razmere toliko spremenile, da se indeks Narodne banke za cene na malo v Ljubljani zviša za 6 ali več točk, kakor je znašal na dan 1. junija 1939 (indeks za maj 1939), ima vsaka pogodbeni stranka pravico zahtevati pogajanja za revizijo te pogodbe. Ta pogajanja se morajo pričeti najkasneje v roku 14 dni po stavljenju zahtevi. Ako bi se pogajanja v roku 14 dni ne pričela ali se v roku nadaljnjih treh dni ne bi dosegel sporazum, je vsaka pogodbenih strank upravičena, pogodbo odpovedati s 30-dnevnim rokom.

TPD pa je na spomenico predstavnikov delavstva odgovorila 30. novembra 1939 sledeče:

»Potrjujemo prejem Vaše vloge z dne 22. t. m. ter obžalujemo, da ne moremo ugoditi Vašemu predlogu, da se prično pogajanja, kakor jih predvideva člen 26. kolektivne pogodbe z dne 31. maja 1939.

Ta člen izrecno določa kot merilo za spremembo draginjskih razmer indeks cen na drobno v Ljubljani, ki ga sestavlja in objavlja Narodna banka; številke indeksa mestnega statističnega urada ljubljanske občine, ki jih navajate v Vaši vlogi, se pa vsem razlikujejo od indeksa cen na drobno v Ljubljani, kakor ga objavlja Narodna banka v svojih periodičnih poročilih o razvoju našega gospodarstva. Ker se ta poročila objavljajo šele po gotovem časovnem presledku, smo pripravljani, da smatramo, da je nastopil primer iz člena 26. kolektivne pogodbe tudi takrat, ako nam njegovo opravičenost dokažete z uradnim potrdilom Narodne banke.

Priznamo, da so cene življenjskim potrebščinam v naraščanju, vendar pa se pri presoji ne sme izgubiti iz vida, da so se povečali tudi delavski zasluzki, ki so med najvišjimi v naši premogovni industriji in da je naša družba povišala mezde prejeme, že junija meseca tekočega leta, dočim sledijo druge industrijske panoge deloma temu zgledu šele sedaj.

Apeliramo, da se točno držite obveznosti kolektivne pogodbe, tako kakor jih natančno izvršujemo in želimo izvrševati v bodoče tudi mi, zlasti ker smo pri večjem delu naših dobav (n. pr. železnice) vezani na daljšo dobo vnaprej na fiksne, današnjim proizvodnim razmeram neodgovarjajoče cene.

Predstavniki rudarskih strokovnih organizacij pa so gornji dopis družbe držali v tajnosti zaradi mogočega razburjenja rudarskega delavstva, poleg tega so tudi vedeli, da bo v kratkem objavljen indeks Narodne banke, katerega bo morala družba upoštevati. Vedeli so pa tudi, da je draginja porastla od 31. maja do 30. novembra 1939 več kot za šest točk, kar je morala družba tudi vedeti. Kljub temu ji je bilo treba ta porast še dokazati.

Narodna banka je objavila okrog 8. decembra uradni indeks. Indeks je izkazoval skupno povišanje cen od novembra 1939 do novembra 1939 7,2%, povišanje cen življenjskim potrebščinam v tem času pa za 10,4% ali vzeto na podlagi zadnje pogodbe člena 26. za 8,2 točke.

Ko je bil indeks Narodne banke objavljen, je TPD obvestila predstavnike delavstva, da sklicuje razpravo za dne 12. decembra 1939. Vabljeni so bili vsi sopolisniki kolektivne pogodbe.

Razprava je bila v navzočnosti rudarske oblasti, družbe in delavstva in je trajala od 10 popoldne do 4 popoldne. Na razpravi so zastopniki družbe imeli vse mogoče izgovore: da draginja ni toliko narastla; da ima družba svoje pogodbe za odjem premoga blokirane do 15. maja t. l. in še vse mogoče, tako da je bila razprava petkrat

prekinjena. Družba je z obotavljanjem pristala na zvišanje 8% in 50 par nižnjim kategorijam zaključno z 8% navzgor. Ta dodatek so podpisali vsi zastopniki organizacij, II. rudarske skupine in Delavska zbornica za dobo do 31. maja t. l. Ostal pa je pasus člena 26: »Če se draginja zviša med tem časom za šest ali več točk veljavnega indeksa Narodne banke za mesec november 1939, pristopijo obe pogodbeni stranki k ponovnim razgovorom za zvišanje plač.

Zastopniki strokovnih organizacij so po razpravi sklenili sklicati shode za 17. december 1939, na katerih bi rudarjem poročali o rezultatu razprave.

Med tem časom pa so nekateri neodgovorni elementi začeli rudarjem dopovedovati, da je potrebno stopiti v stavko, češ da so cene življenjskim potrebščinam na podlagi časopisnih vesti porastle od zadnje pogodbe za 50—50%. TPD pa da je zvišala plače samo za 8%. Poudarjali so, da so za ta neuspeh odgovorni tudi zastopniki delavstva. Ker so bili rudarji že itak razburjeni, ni čuda, da so pričeli misliti na stavko in jo tudi izvedli. V revirju Trbovlje-Hrastnik so ustavili delo v soboto 16. decembra ob 2 popoldne, to je bilo dan pred napovedanimi shodi, na katerih bi se podala poročila o razpravi. Oblast pa je te že dovoljene shode za 17. december 1939 prepovedala z utemeljitvijo, da zaradi nezakonite stavke.

Razburjeni rudarji so se vseeno sestali in si iz svoje srede izvolili takozvane akcijske odbore, katere so pooblastili, da stavijo družbi ponovne zahteve. Poleg tega so sklenili, da odklanjajo 8% povišanje mezd, ker je za sedanjo draginjo prenizko.

S tem dejanjem je rudarsko delavstvo šlo preko uredbe o poravnalnem postopanju in še več. Odvrlo je vse zakonite zastopnike, ki bi se edini mogli z družbo pogajati. TPD je ponovne zahteve gladko odklonila. S tem so postale razmere vedno bolj napete. Ta napetost se je kazala zlasti med ženskami, ki je ponekod prehajala kar v histerijo. Kar je razumljivo. Saj se jim je obljubovalo ponovno povišanje, katerega pa ni bilo.

Nastopila je oblast, ki je delala red in svarila delavstvo ter ga pozivala, da naj se povrne na delo in s tem vzpostavi zakonito stanje. Oblast je tudi uvidela, da so rudarji zelo razburjeni, mogoče celo nahujskani in je postopala obzirno, seveda samo napram onim, ki so bili mirni. Dočim je proti nekaterim nastopila ostro. V takem ozračju je bila usoda stavke zapечатena, zlasti še, ko ji je javnost dela politično obeležje. Ne bom trdil, da ni v tej stavki pri razburjeni množici vplival ta ali oni, ki ni spadal med rudarje. Toda krivdo na tem nosijo tudi drugi.

TPD je prvotno zahtevo zakonitih delavskih predstavnikov z odgovorom, ki sem ga navedel v začetku poročila, gladko odklonila, dočim je začela draginja občutno rasti že v oktobru in novembru minulega leta. Rudarsko delavstvo ni pri obravnavi dne 12. decembra 1939 za ta dva meseca velikanskega skoka draginje, zlasti v teh revirjih, prav nič dobilo na povišanih mezdah. Družba ni hotela pri tej obravnavi nič slišati o teh mesecih. Dodatek kolektivnega dogovora se nanaša na povišanje teh 8% le od 1. decembra 1939. Družba vsekakor dolguje delavstvu v obliki draginje teh dveh mesecev nekaj nadomestka k narastli draginji. Narodna banka je uradno izkazala indeks za mesec november, ne pa za december v minullem letu. To ve vsak rudar. Vse to je imelo svoj vpliv. Zato naj se družba ne čudi, da je prišlo do stavke.

Tudi oblast bi morala v takih skokih draginje ukazati, da zvišajo podjetja generalno plače in sicer na podlagi uradno ugotovljenega porasta cen življenjskih potrebščin. Kajti najboljšo orožje vsake oblasti proti nevolji je, da uravnava gospodarsko politiko tako, da od sporov ne pride. Ako je storjeno prvo in pravočasno, ni potrebna poznejša intervencija, ki duhove še bolj razburi. Ako ni močne intervencije od strani oblasti za preživljanje delavstva, mu ne preostane drugega, kakor da se samo sebi prepuščen bori na terenu za boljše kosček kruha. Samemu sebi so bili zdaj prepuščeni tudi rudarji

TPD. Lačnemu rudarju pa je težko reči komunist, če se mu njegova krivda ne dokaže.

Rudarji so na zborovanju v sredo 27. decembra, bilo jih je okrog 2000, sklenili, da gredo na delo. S tem so priznali del svoje napake. Tudi TPD naj jo prizna in sklene, da bo sedaj in v bodoče postopala z rudarji kot z delavci in enakopravnimi državljani. Ako bo vsak storil svojo dolžnost, upam, da v bodoče ne bo prišlo do razburjanja in divje stavke. Tudi oblast naj to upošteva. Na vseh treh faktorjih je ležeče, — kolikor zavisi od rudarjev, vem, da ni zapreke —, da pride v bodoče do vzajemnega sožitja. Saj smo drug drugemu potrebni v korist našega narodnega in državnega gospodarstva zlasti v teh razburjenih časih.

Ob sklepu teh mojih odkritih besed imam kot človek, ki že 28 let delam pri TPD, še to željo:

V revirjih: Trbovlje in Hrastnik je bilo zaradi stavke odpuščenih 47 delavcev. Nad dve tretjini teh delavcev so družinski očetje, eden celo oče osmih nedorastlih otrok. Če smo grešili vsi, priznajmo vsak svoj greh in napako. Nikakor pa ne bodimo še v naprej maščevalni, kar bo v škodo le

vsem nam. Ako bomo vsi imeli dobro voljo in iskali kompromisno rešitev, jo bomo pri dobri volji in socialnem čutu gotovo našli. Če v bodoče tega ne bomo delali, se bo maščevalo nad nami samimi. Zlasti ne smemo v ljudeh ubiti zaupanja do oblasti in do gospodarstvenikov. Prav posebej pa ne do svoje ožje in širše domovine. Mogoče bo vprav kmalu potrebovala naše polne ljubezni. Torej ne ubijajte je v srcih rudarjev!

Se nekaj o sebi. Nekateri me hočejo diskreditirati zaradi tega, ker sem sodeloval v odboru. Pravijo, da to ne gre, ker sem sodeloval tudi pri pogajanjih za zvišanje plač pri TPD, sporazum podpisal in pa ker sem banški svetnik. Zaradi tega, da sem izgubil ugled pri TPD, pri strokovnih organizacijah in tudi pri oblasteh.

Mogoče je res nekaj na tem. Toda jaz sem v prvi vrsti rudar. In kot tak imam tudi svoje dolžnosti, pred vsem moraine. Če sem videl, da bi mogel rudarjem koristiti, je bila moja dolžnost, da sem jim pomagal. Kdor tega ne razume, bo seveda vso zadevo drugače ocenjeval in slikal. Toda takipojavi me prav nič ne razburjajo.

Prihodnjič pa nekaj samo za rudarje. **Križnik Filip.**

Delavstvo v borbi za svoje osnovne pravice

Mezdno gibanje v podjetju Sever & Co. v Ljubljani je bilo na uradni poravnavi na mestnem magistratu dne 5. januarja uspešno zaključeno. Prav za prav se je v prejšnjih telefonskih in osebnih razgovorih dosegel sporazum skoraj že v celoti. Na uradni razpravi v tem pogledu ni bilo posebnih težav.

Trd oreh je pa ustvarilo dejstvo, da je podjetje odpustilo tovariško Pleško samo zaradi tega, ker se je organizirala. Ker je pripadnost k tej ali oni organizaciji naravna pravica vsakega delavca, pa tudi v zakonu o zaščiti delavcev mu je zajamčena, je napravila organizacija iz tega prvenstveno vprašanje, to je, da je zahtevala, da se to vprašanje reši najprej in da pride obravnava šele nato k drugim točkam. Na dalje časa trajajoči razpravi se je končno dosegel sporazum. Kar se tiče mezd, so bile od 16. decembra 1939 dalje zvišane od 5 do 10 dinarjev na dan.

Ob priliki tega gibanja smo se nehoti vprašali, zakaj so nekateri podjetniki tako nasprotni delavski strokovni organizaciji? Če zvedo, da se je delavstvo organiziralo, so kar nerovni in menijo, da imajo že celo revolucijo v podjetju.

Toda delavci delajo isto kakor podjetniki. Tudi ti se organizirajo v Zvezi industrijcev. Pa se delavci zaradi tega prav nič ne razburjajo, ker se zavedajo, da imajo za to svoje vzroke.

Gibanje na Duplici zaključeno

Kakor je bilo že iz prejšnjih poročil razvidno, je moralo delavstvo v tovarni Remec & Co. na Duplici precej odločno nastopiti, ko je šlo za to, da bi vsaj nekoliko krilo nove stroške, ki jih je povzročila draginja, s povišaniami dohodki. Ko je vložilo tozadevne predloge, je podjetje sicer izjavilo, da razume položaj delavstva, da pa nima sredstev, da bi ugodilo njihovim zahtevam. S tem izgovorom je odbijalo predlog delavstva v celoti. Do sporazuma ni prišlo niti na dveh uradnih pogajanjih, katere je sklicalo okrajno glavarstvo v Kamniku na prošnjo delavstva. Ko je bila 3. januarja 1940 končana zadnja razprava, je bil položaj zelo napet, delavstvo je bilo zelo razburjeno, tako da je trenutno ustavilo delo.

Šele nato, ko je podjetje videlo, da gre za res, je postalo drugačno in dalo predloge, o katerih je bilo mogoče razpravljati. Dogovorno je bila določena na dan 5. januarja ob 4 popoldne nova razprava v podjetju samem.

Na tej razpravi, ki je bila mestoma zelo burna, je bil dosežen sporazum, po katerem dobi delavstvo od 1. januarja 1. 1940 dalje naslednje doklade: vajenci 35 din, ženske 55 din, moški samci 65 din, moški oženjeni 80 din na štiri tedne. Te doklade se izpizčujejo ob drugi mezdi v vsakem mesecu.

Razume se, da je delavstvo upravičeno do višjih draginjskih doklad. Ker so se zastopniki delavstva prepričali, da podjetje skoraj gotovo ne bi preneslo višje obremenitve in se podjetje v celoti še ni moglo prilagoditi novim

Take svoje vzroke imajo tudi delavci. Saj ne gre samo za plače. Delavska strokovna organizacija ima še druge naloge, zlasti da dvigne delavce iz položaja garačev v stanje delavcev, to je da jih usposobi, da morejo zastopati svoje koristi ko delavci, ne pa kot volji vsakogar prepuščeni poedinici. Poleg tega se mora delavstvo tudi vzgajati.

Resno delavstvo ve, kakšen je položaj. Ve, da mora pridno in vestno vršiti svoje delo, in ve, da je najbolj zdravo in naravno, da rešuje vsa vprašanja, ki izvirajo iz delovnega razmerja, sporazumno s podjetnikom, posebno se tega zaveda organizirano delavstvo. Če je pri podjetniku dobra volja, potem se more rešiti vsaka zadeva mirno in v obojestransko zadovoljnost.

Na drugi strani se delavstvo zaveda, da je pravica do organiziranja temelj vsemu njegovemu udejstvovanju. Če se mu ukine ali prepreči ta pravica, je prizadet v svojem življenjskem soku. Zaradi tega brani delavstvo to pravico z vsemi sredstvi in jo mora braniti.

V tem mezdnom gibanju je pokazalo delavstvo zgledno enotnost in resnost. Ve pa, da je šele v začetku ustvarjanja svoje organizacije in da bo potrebna tudi v bodoče enaka solidarnost in zvestoba, kakršno je pokazalo sedaj.

razmeram, so zaenkrat pristali na navdene draginjske doklade.

Ko bi bilo podjetje uvidevno, bi se mogla ta zadeva urediti že prej. Podjetje si mora biti na jasnem, da ne bo moglo delavstvo vedno upoštevati »težkega« stanja podjetja. To vprašanje bo moralo biti enkrat rešeno. Čim prej, tem bolje. Delavstvo prenaša to upoštevanje že peto leto. Bojimo se, da bo mera prej ali slej polna.

Edino razveseljivo točko v tem gibanju moramo poudariti, da je bilo delavstvo namreč složno, brez ozira na pripadnost organizacije. Osnovale je osrednji odbor, ki je enotno vodil vse gibanje. S tem so bili prekrizani računi, če je kdo mislil, da bo mogel to ali ono organizacijo izrabljati proti ostalemu delavstvu. In prav je, da je bilo delavstvo enotno. Kadar gre za skupne delavske koristi, mora vse prevzeti zavest solidarnosti.

K ugodni rešitvi tega gibanja je pa zelo pripomoglo okrajno glavarstvo v Kamniku, ki je zelo hitro sklicalo poravnalne obravnave in pod vodstvom podnačelnika g. Vadjnala delalo na to, da bi prišlo do sporazuma in so bile na zadnji razpravi, četudi ni prišlo do končnega sporazuma, vendarle ustvarjene osnove za tak sporazum.

Okrajno glavarstvo v Kamniku bi moralo služiti za zgled v tem pogledu tudi drugim oblastvom.

Zahteva po svobodi se je že tako zaostрила, da se človek vedno bolj oddaljuje od predpogojev in pravega pojma svobode. — (Jacques Maritain.)

Naredba o osnovanju glavnih uprav Borz dela

1. januarja 1940 je stopila v veljavo naredba o reorganizaciji osrednjega vodstva za posredovanje dela. Naredba obsega tele določbe:

Člen 1.

1. S 1. januarjem 1940 se ustanovijo v Belgradu, v Zagrebu in v Ljubljani Glavne uprave za posredovanje dela (skrajšano: Glavne uprave).

2. V pristojnost Glavnih uprav spadajo vsi posli osrednje uprave za njihovo področje.

3. Na čelu Glavne uprave je upravnik. Upravnik postavlja v Ljubljani in Zagrebu ban iz vrst višjih strokovnih državnih ali banovinskih uradnikov z visokošolsko izobrazbo. Upravnik Glavne uprave v Belgradu pa minister za socialno politiko in narodno zdravje. Upravnik Glavne uprave je predsednik glavnega odbora in predsednik njegovega predsedstva.

4. V pristojnost upravnika Glavne uprave spadajo vsi posli upravnika osrednje uprave za dotično področje. Upravnik Glavne uprave ima pravice in dolžnosti upravnika osred. uprave.

Člen 2.

1. Samoupravni organi Glav. uprav so glavni odbori. Izvršilni odbor glavnega odbora je predsedstvo.

2. V pristojnost glavnega odbora spadajo vsi posli iz pristojnosti centralnega odbora za dotično področje. V pristojnost predsedstva glavnega odbora pa vsi posli iz pristojnosti predsedstva centralnega odbora za dotično področje.

3. Glavni odbor je sestavljen v smislu § 58. uredbe o preskrbovanju delavcev (predsednik in po en predstavnik delavcev ali nameščencev in delodajalcev). Prav tako predsedstvo.

Člen 3.

1. V pristojnost osrednje uprave spadajo vsi posli, ki so predvideni v paragrafu 53. uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev, v kolikor se nanašajo na vso kraljevino, in posli, ki jih bo poverilo predsedstvo osrednje uprave soglasno.

2. Predsedstvo sestavljajo predsednik osrednje uprave in upravnik glavnih uprav. V pristojnost predsedstva spada odobrenje proračuna in zaključnega računa osrednje uprave.

Člen 4.

Do nadaljnjega spadajo v pristojnost ministra za socialno politiko in narodno zdravje tudi za področje bana banovine Hrvaške in dravske banovine vsi posli, ki so po dosedanjih predpisih uredbe o preskrbovanju brezposelnih spadali v njegovo pristojnost in niso prenešeni na Glavne uprave.

Člen 5.

Od 1. januarja 1940 dalje morajo pristojni Okrožni uradi oddajati javnim Borzom dela neposredno prispevke za Borze dela. Od prispevkov se odbije: 5% za manipulativne stroške za pobiranje prispevkov, katere obdrži Osrednji urad za zavarovanje delav-

cev; nato 7% za Glavne uprave in 3% za osrednjo upravo v Belgradu.

2. Glavni upravi v Belgradu pošiljajo določeni odstotek OUZD v Belgradu, Novem Sadu, Subotici, Somboru, Petrogradu, Nišu, Skoplju, Tuzli, Sarajevu in Banjaluki.

Glavnemu odboru v Zagrebu OUZD v Zagrebu, Osijeku, Sušaku, Dubrovniku, Splitu in Karlovcu.

Glavnemu odboru v Ljubljani OUZD v Ljubljani.

3. Javni Borzi dela v Belgradu bodo nakazovali predpisani odstotek OUZD v Belgradu, Nišu in Skoplju.

Javni Borzi dela v N. Sadu OUZD v Novem Sadu, Somboru, Subotici in Petrogradu.

Javni Borzi dela v Zagrebu OUZD v Zagrebu, Osijeku, Karlovcu in Sušaku.

Javni Borzi dela v Sarajevu OUZD v Sarajevu, Tuzli in Banjaluki.

Javni Borzi dela v Ljubljani OUZD v Ljubljani.

Javni Borzi dela v Splitu OUZD v Splitu in Dubrovniku.

4. Glavne uprave so dolžne otvoriti svoje račune pri Državni hipotekarni banki, odnosno pri njenih podružnicah ali pri bankah hranilnicah, o čemer morajo obvestiti pristojne organe SUZOR-a.

5. Proračun za leto 1939 se podaljša za prvo šestmesečje leta 1940.

6. Izdatki za samoupravno in nadzorno službo gredo v breme uprave, pod katero spadajo dotični organi.

Člen 6.

V svrhu obračuna rezervnega fonda in njegove razdelitve je osred. uprava dolžna, da skliče najkasneje do konca januarja 1940 sejo predsedstva osrednje uprave.

2. Za kritje izdatkov za organizacijo in vzdrževanje Glavnih uprav za prvih šest mesecev leta 1940. mora dati osrednja uprava v breme rezervnega fonda Glavni upravi v Belgradu 400 tisoč dinarjev, v Zagrebu 300.000 din., v Ljubljani 100.000 din.

3. Zaključne račune za leto 1938. in 1939. odobrujejo Glavne uprave odnosno predsedstvo osrednje uprave.

4. Dokler ne bo osnovano predsedstvo glavnega odbora, ima predsednik pravico, da izdaja naredbe v zadevah ki spadajo v področje predsedstva glavnih odborov.

5. Z dnem, ko se osnujejo glavni odbori, preneha delovanje centralnega odbora za posredovanje dela in njegovega predsedstva.

Toda, če gledamo na eni strani neizmerno množico ubogih, ki so zaradi raznih, od njih neodvisnih vzrokov v skrajni bedi, na drugi strani pa toliko drugih, ki se brez mere zabavajo in trošijo ogromne vsote za popolnoma nepotrebne reči, ne moremo, da ne bi z boleščjo izpovedali, da mnogi niti ne izpolnjujejo zares zapovedi pravičnosti, niti ne razumejo, kaj zahteva krščanska ljubezen v vsakdanjem življenju. — (Divini Redemptoris.)

prazniti kozarec, ni fant. In dekle! Ako nima več fantov, ni dekle — je mevža — Marijina devica, ki je kar za med staro šaro.

In tako mladina dorašča — gre v življenje, in ker je bilo preje vse svobodno — denar, ljubezen, zakaj ne bi bilo to še kasneje — in tako imamo namesto srečnih družin, same ruševine — razbite družine, ki namesto, da bi si eden drugemu pomagali, eden drugega uničujejo in mučijo do smrti. O, ko bi zidovje moglo govoriti, kakšno strašno obtožbo bi izpovedalo o življenju sodobnih družin.

Namesto močnih, globokih, delovnih ljudi, dobivamo na vseh popriščih javnega in zasebnega udejstvovanja slabice, duševno razrvane, moralno pokvarjene ljudi, ki niso sposobni življenja.

Človek se mora že itak vedno in vedno boriti proti svojim slabostim. Ako je slab, tej borbi ni kos.

Ali je res, da za mladega človeka ni drugega razvedrila kot gostilna in ples? Ne! Dovolj je drugih stvari. Lepa knjiga, dramatika, šport in delavska kulturna društva.

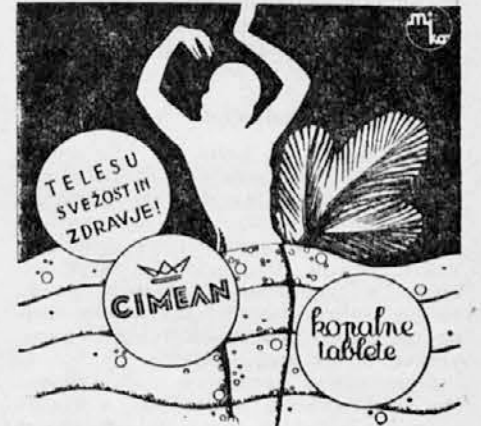
Zato starši in vzgojitelji! Rešimo mladino pred propastjo. Ne dopustimo, da bi se nam uničevalo to, kar nam je najdražje.

Hočemo zdravo, ponosno in samozavestno delavsko mladino, ki bo na-

rodu pa tudi svojemu stanu in staršem v čast in ponos. Zato, starši — vašo mladino v »Krščansko delavsko mladino«, v delavsko kulturno mladinsko organizacijo.

Hočemo veselo in zadovoljno delavsko mladino. — Ne opite z vinom in žganjem, marveč mladino, ki se bo zavedala svojega velikega poslanstva in bo šla vedrih lic res duhovno in telesno dobro pripravljena, v svoje novo življenje.

To bi naj bilo naše delo v letošnjem letu, pa ne samo staršev in vzgojiteljev, marveč tudi mladine same.

Do naših krajev

Celje

Celjski mizarski pomočniki so po svoji organizaciji zahtevali od Združenja mizarskih mojstrov povišanje prejemkov zaradi znanih razmer, ki že dokaj časa trajajo. Združenje kot predstavnik vseh mojstrov se sicer predloga otepava, vendar je nemogoče vztrajati pri trditvi, da v tej zadevi ne bo ničesar uredilo, izgovarjajoč se še s tem, da nekateri mojstri, baje celo večina, so itak že povišali prejemke. In to za deset odstotkov. Predvsem je treba povedati, da trditve glede povišanja ni resnična. Dosedaj vedo pomočniki samo za en primer, kjer so jim plače povišali. To je tvrdka Golob, ki je bila toliko uvidena, da je brez kakršnih koli predhodnih zahtev povišala prejemke, za božič pa je izplačala še vsakemu pomočniku 100 din. Temu hvalevrednemu dejanju se do sedaj še ni pridružil noben mojster in tako so pomočniki upravičeni vztrajati pri svoji zahtevi, ki je: povišati prejemke primerno draginji in to tudi za nazaj. — Po primerih, katerih je že cela vrsta, da so uslužbenci prejeli večjo plačo, si ne moremo misliti, da bi bili samo mizarski mojstri tisti, ki tej socialni in upravičeni zahtevi ne bi takoj ustregli.

Stahovica

Spričo velikega porasta cen življenjskih potrebščin, so tudi lesni delavci Kamniške korporacije v Kamniku predložili predlog za zvišanje plač. Vršile so se tri razprave, na katerih so delavci dokazovali upravičenost svojih zahtev. Podjetje pa je nudilo tako nizek povišek, da tega ni bilo mogoče sprejeti. Na tretji razpravi se je končno dosegel sporazum, in sicer na ta način, da so se zvišale urne mezde samskim in poročenim delavcem brez otrok po 25 par, poročenim delavcem do dveh otrok po 35 par, poročenim delavcem z več kot tremi otroki pa po 50 par na dosedanjo urno mezdo. Povišek je stopil v veljavo s 1. decembrom 1939.

Poleg tega je bilo dogovorjeno, da se bodo upoštevale dosedanje razmere tudi pri cenah novih drvarskih pogodb, ki se bodo sklepale v prihodnjih mesecih z gozdnimi delavci.

Kranj

V nedeljo, dne 14. t. m. ob 9. uri dopoldne bo seja vseh odborov in zaupnikov v običajnih organizacijskih prostorih. Prosimo, da se vsi zaupniki in odborniki zanesljivo udeležijo seje, ker bomo razpravljali o važnih organizacijskih poslih. Torej vsi in točno! — Strokovna skupina delavstva in nameščenstva.

Planina pri Rakeku

Iz Notranjske se res bolj malo oglašamo v našem listu, zato pa več delamo. Dokaz strokovne sposobnosti naše skupine je dejstvo, da si je v kratkem času pridobila s pomočjo naše organizacije JSZ kakor s pomočjo agil-

nih obratnih zaupnikov več lepih uspehov za naše delavstvo. Tako smo v mesecu decembru dosegli 10 odstotni povišek na plače. Umevno je, da ta 10 odstotni povišek ne odgovarja današnji draginji, ali delavstvo je tudi uvideno, ker upošteva, da ima tudi podjetje svoje finančne težkoče. — S podjetjem smo imeli razpravo tudi zaradi tolmačenja §§ 219. in 221. obrtnega zakona. V nekaj poganjajih smo tudi to rešili ugodno za delavce. Tukajšnja strokovna skupina lesnih delavcev se najlepše zahvaljuje podjetju, kakor uradniškemu osebju za božično 100-dinarsko nagrado, ki jo je podjetje vsakemu delavcu naklonilo za njegovo pridnost. Ta socialni korak podjetnikov naj bi tudi drugi podjetniki na Notranjskem posnemali. — S tem delom je delavstvo uvidelo, kako potrebna mu je organizacija za njegov napredek in za njegov življenjski obstoj. Spozna je, da je le v organizaciji njegova moč.

Zagorje

Vse članstvo naše skupine rudarskega apneničarskega delavstva vabimo, da se sigurno v polnem številu udeleži članskega sestanka, ki bo v soboto ob 4. uri popoldne v prostorih gostilne g. Rancinger. Ker bo dnevni red zelo važen, naj se sestanka sleherni član udeleži, če le ni zaposlen. Sestanek bo v soboto zaradi tega, ker je v nedeljo predvideno normalno delo. Na sestanku bosta poročala tov. Križnik iz Trbovelj in Rozman Jože iz Ljubljane.

Laško

Na večer 31. decembra je bil na poti od Laškega proti Maliču umorjen 17-letni delavec tekstilne tovarne v Laškem. Naslednji dan so aretirali njegovega sodelavca Fajfarja iz St. Lenarta. Pri zaslšanju je priznal, da je izvršil umor.

Iz okrajnega glavarstva v Laškem h okrajnemu glavarstvu v Kočevju je premeščen pristav g. Sinkovec. Znan je po svoji strogi objektivnosti.

Kupujte pri tistih, ki oglašujejo v našem listu!

A ljubezen ne bo nikdar prava ljubezen, če ne bo vedno upoštevala pravičnosti. Apostol uči: »Kdor bližnjega ljubi, je postavo izpolnil...«, torej ljubezen, ki ne daje delavcu plače, ni ljubezen, ampak prazna beseda, le lažen videz ljubezni. Nikakor ne gre, da bi delavec moral sprejemati kot miloščino, kar mu pristoji po pravici, tudi se ni mogoče z malo miloščino izrabititi dolžnosti pravičnosti. Ljubezen in pravičnost nalagata dolžnosti, ne redko glede iste reči, a pod različnim vidikom, in delavci so glede teh dolžnosti, ki jih imajo drugi do njih zaradi svoje časti po pravici zelo občutljivi. — (Divini Redemptoris.)

Quo vadis — delavska mladina?

»Slovenec« od 21. decembra l. l. piše »Roparski napad pri Vižmarjih«. Dva mlada 18 do 20letna brezposelna delavca sta napadla trgovskega potnika J. Rakuna, ga oropala, pretepla in nato zbežala. Rakun jima je, predno se je to zgodilo, še plačal za pijačo. Za hvaležnost — je bil oropan, pretepen in ostal nezavesten v snegu ob železniški progi v Vižmarjih.

In zopet. Zločin iz koristoljubja. V Laškem je mlad 20 leten delavec grede iz dela proti domu ustrelil in z nožem razmesaril svojega 16 letnega sodelavca — zato, da mu je oropal 14 dnevni zaslužek v znesku borih 223 din, da bi si kupil kolo in harmoniko.

Koliko takih in slinih poročil smo čitali in vsak dan znova čitamo v našem dnevnem časopisu.

Quo vadis — delavska mladina? — Kam gre tvoja pot o mladina? V zapore in pobiljševalnice — v učilnice še večjih nesreč in zablod, ki nam kot narodu delajo sramoto in nečast.

Očetje in matere! Ali mora res da-

nes mlad fant in dekle na vsak ples — v gostilno, kino in drugo družbo, ki išče samo veselja, uživanja in brezplodnega razmetavanja denarja? Mnogo jih je, ki pravijo: »Naj bo vesel, saj drugega veselja itak nima. Kaj zato, če gre v gostilno ali na ples, saj smo bili tudi mi veseli, pa smo vendar zato danes pošteni in dobri ljudje.« Res je. Tudi veselje mora biti. Toda ali je to veselje, je to sreča, ako mlad fant celo noč popiva in je, ko se vrača proti domu, vsa cesta njegova —, ki razbija, kriči in bije s stoli, nožem in vsem, kar mu pride pod roko po svojih »prijateljih«. In dekle! Ali more v takem vzdušju rasti in dorasti — bodoča žena, mati? Dvomim!

Le pojdemo v duhu po naši prelepi zemlji slovenski. Vse gostilne so polne, prepolne mladine, ki divje pije in pleše — se veseli in zabava in utaplja svoje gorje v vinu in žganju.

Nič ni škoda težko prislužene denarja, nič zdravja, še manj pa časti. Ne, kdor ne zna dobro potegniti in iz-

Razgledi

Novoletni obračun.

Letošnji novoletni obračun o zunanje-političnih dogodkih je težek. Dogodki, ki leže za nami, so nam še preblizu, da bi jih mogli popolnoma prav oceniti. V marsikatero stran zunanje-politične zgodovine pretečenega leta nam pogled še ni odprt, ker leži objektivna resnica še zakrita v diplomatskih aktih. Tudi je mnogo polpreteklih dogodkov, o katerih smo mogli slišati samo eno plat zvona in nam je druga bila zaprta. Še bolj skrivnostni in nejasni pa je pogled za naprej.

Usodna neodločnost Angležev.

Leto, ki je za nami, je bilo polno preobratov v zunanje političnih dogodkih. Pred letom dni sta angleška in francoska vlada vodili še politiko popuščenja in neodločnega pomirjevanja. Italija je proglasila svoje zahteve v Sredozemlju. Španija pa je vodila zadnje boje državljanske vojne, za katero sta se skrivala dva sovražna si evropska tabora.

Z nenadnim zavzetjem česko-slovaške se je pričela nova doba, v kateri so se začeli šele jasno kazati obrisi dveh sovražnih taborov. Francija in Anglija sta vse dotlej v nejasnem obrambnem položaju puščali postojanko za postojanko v roke nasprotnikom. Obe državi sta proglasili — kot že večkrat — da so njune skupne meje ob Renu, toda pustili sta pasti brez boja Porenje. Pustili sta pasti svoje obrambne položaje, ki so bili zgrajeni tudi v Sudetskih gorah. Pustili sta iz svojega političnega vpliva postojanke v Španiji.

Zamujeni trenutki.

Konec popuščenja, konec dvoumni neodločnosti sta angleška in francoska vlada napravili šele ob propadu česko-slovaške. Začne se novo, naglo diplomatsko delo v Varšavi in v Moskvi. Oba zapadna zaveznika sta šele tedaj začela z vso silo pripravljati obrambno zvezo proti rušilecemu miru. Danes vsi vemo, da je bilo prepozno. Vladajoča režima tako v Angliji in Franciji sta bila vse dotlej gluha za ogorčenje, ki ga je izražala opozicija v obeh državah in v drugih demokratičnih državah proti politiki popuščenja in neodločnosti. Danes nikdo več ne dvomi, da bi bila pravočasna obrambna zveza protifašističnih držav preprečila splošno vojno. Tako pa je bila za ustvarjanje močne obrambne zveze prekasno. Pričela se je vojna in Poljska je padla na tla po enem mesecu.

Vojna obleganja.

Vojna Nemčije z Anglijo in Francijo pa se ni razvila z bliskovito vojno kot na Poljskem. Sicer z novimi, modernimi sredstvi se je razvila v star način oblegavalne vojske.

Na suhem leže armade zakopane v zemljo. Vsaka stran tiči za betonskimi obzidji in ena vojska oblega drugo, do poskusov prodreti čez ta obrambna obzidja pa ne pride. Francija in Anglija sta z naravnost bajnimi trdnjavami

vami zaprli vso črto prav do morja. Če bi zapisali, da je na tej zapadni fronti konec presenečenj, bi se to reklo, postavljati nepotrebna ugibanja. Vendar pa je zelo verjetno, da je Nemčija glavno priliko za napad in prodor na zapadu že zamudila. Za vdor preko Belgije in Nizozemske se ni odločila. Medtem je odločena vojna obeh držav, da žrtvujeta popolnoma vse za svojo obrambo, močno zrastle. Tudi obrambne naprave sta obe državi izdatno izpopolnili. Prodor skozi Švico bi bil danes verjetno še mnogo težji kot prve mesece. Vsekakor si je težko predstavljati, da bi tu prišlo do presenečenj, to je do napadov, na katere bi ena ali druga stran ne bila pripravljena.

Še manj je verjetno, da bi na teh delih fronte pričela napadati zapadna zaveznika. Njiju tehnična moč je naravnost ogromna, toda število vojakov je manjše in obe državi vodita vojno z željo, da žrtvujeta čim manj človeških življenj.

Pomorska Maginotova črta.

Vojna na morju in v zraku se je prve mesece močno razplamtela. Nemške podmornice so potapljale nemška ladja in vseh delih morja. Nenadoma so se pojavile tudi nove magnetne mine. Letalski napadi pa niso zavzeli tistega obsega, kot so ga mnogi napovedovali še pred pričetkom vojne. Napadi s stotinami letal naenkrat, uničevanje mest vseppek so izostali. Napadalci morajo varčevati z letali, z municijo in ljudmi. Stroški za take napade so naravnost ogromni, uspehi pa tudi pri uspešnih napadih niso takim žrtvam primerni.

Po štirih mesecih vojne na morju in v zraku je Anglija pokazala presenetljivo obrambno moč. Nemški podmorniški napadi so pojenjali. Nemci so izgubili mnogo podmornic. Konec leta pa je Anglija še na morju napravila orjaško pomorsko »Maginotovo črto«. Položila je namreč v primerni razdalji od svoje obale nepretrgano, gosto mrežo mingskega pasu, ki zapira dohod sovražnim ladjam, podmornicam, navadnim minam in plavajočim magnetiskim minam. Od severnih škotskih otokov do preliva med Anglijo in Francijo je napravljeno to mingsko polje. Samo dvojna »vrata« so puščena, ena na severu za skandinavske ladje, druga vrata na jugu za dohod in odhod angleških in nizozemskih ladij. Močno pa so bile utrjene tudi angleške obalne obrambe proti zračnim napadom. Močno se piše po svetu, da pripravljajo Nemčija silovite bliskovite zračne napade na Anglijo spomladi. Anglija pravi, da jo ne bo nič preseñtalo.

Odločnost za vojno, želje po miru.

Tako je vojna na zapadu obstala v nekakem modernem oblegavalnem stanju. Vprašanje nastane, ali ima Nemčija že veliko škodo zaradi »obleganja« in blokade? Nasprotniki Nemčije bi varali sami sebe, če bi si to že sedaj domišljali. Sedanji način vojskovanja je tudi Nemcem prihranil mnogo goriva in hrane, ki ga lahko pri takem načinu vojskovanja precej štedijo. Tudi dejstvo, da so proti vzhodu in jugovzhodu Nemčiji še odprta vrata je pomembno. Ne sme se podcenjevati dejstva, da je bilo sorazmerno precej zalag nakopičenih. Tudi notranjepolitično ni opaziti — kolikor so pri teh razmerah zunanja znamenja zanesljiva — resnih dalekosežnih težav.

Pri takem oblegavalnem stanju vojskovanja si ni mogoče prav predstavljati konca vojni. Ali je pri sedanjem stanju razpleta vojne in vseh ostalih zunanje-političnih zapletljajev mogoče upati na mir? Malo jih je, ki bi takemu upanju mogli dati vere. Ali bodo mogoče nepričakovani notranji pretresi tu in tam mogli na naglo zaobrniti smer sedanjemu razvoju? Resnih znamenj za tak preobrat v bližnji bodočnosti ni. Zakoni vztrajnosti — vztrajnosti pri dolgoletnih zamislih in pripravah, čeprav usodnih, negotovih in pogubonosnih — se tudi v zunanje-političnih razmerjih prav redko prelomijo.

Vzhod ni zaprt s trdnjavami.

Če si skušamo predstaviti bodoči razvoj in o njem ugibati, potem se nam zdi najverjetnejše, da se morajo sile obleganega usmeriti tja, kjer ni nikakih obrambnih linij, kjer ni obleganih

trdnjav iz jekla in betona. Za nadaljnjo vojno poplavo so odprta vrata proti severu in jugovzhodu. Ali se bo v te smeri obrnil vojni požar v tem letu? Iz številne literature zadnjih let in iz dokumentov objavljenih v zadnjem času je razvidno, da Nemčija ne išče razširitve svojega »življenjskega prostora« proti zapadu, temveč na vzhod. Tudi zahteve po kolonijah so bile bolj odsev notranjepolitičnih obzirov kot dokaz za resnično usmerjenost nemške politike po vrnitvi kolonij. Zahteve po kolonijah so bile izrečene bolj mimogrede. Resnejše je treba smatrati poudarek nemške politike zadnjih sedem let po razširitvi svojega »življenjskega prostora« na vzhod. Zaradi tega skrbi, da se požar utegne razširiti na vzhod ali pa na sever, niso prazne. Tudi udarec na sever proti Švedski in Norveški bi za Nemčijo ne bil brez pomena.

Ugibanja — polna skrbi.

Če se vojna razširi na skandinavske države, je povsem verjetno, da bosta tem državam prišli z vso podporo na pomoč Anglija in Francija. In največja gotovost je pri tem dana, da bo ob taki priliki takoj opustila svojo nevtralnost tudi Amerika. Ne samo načelna demokracije, tudi švedsko jeklo bi pri tem igralo svojo vlogo. Ali pa bo vojna razširila svojo poplavo tudi na vzhod? Ali bo pri tem igrala prvo vlogo Nemčija, ali bo samo podprla Rusijo pri tem delu? Ali bo fronto na vzhodu odprla Anglija? Ali bo Rusija sploh voljna poseči v države ob Črnem morju sedaj, ko je zadela ob Finski na težave, s katerimi verjetno ni računala? Ali pa ji bo ravno to narekovalo, da izvede svoje načrte na jugu, kjer lahko pokaže moč svoje vojne tehnike, ki za finska močvirja, jezera in gozdove ni uporabna? Kak-

šno bo razmerje Turčije in Italije, ako se Turčija zaplete v vojno? Kam se bo odločila Italija, da gotovo doseže svoje cilje, za katere je smotno delala osemnajst let? Ali bodo dogodki Italijo oddaljili od Nemčije, ali pa bo razvoj spremenil odnose med Nemčijo in Rusijo? Ali je možno, da se uresničijo stare zamisli angleških konservativnih politikov, da se vse napeitosti izdijajo proti Rusiji in pri tem uredi Evropa sama? Kdaj pride pri tem do obračuna med evropskimi vesilami, ki na sedanjih »načelih« ne morejo živeti med seboj? Kaj bo pri vsaki izmed teh možnosti doživela slovenska zemlja?

Polno je ugibanj ob tem novoletnem obračunu mogočih. Med ugibanja pa ne spada misel, da se vojna na zapad le težko izdijva do svojega konca. Vojna na zapad je bila vedno za beležena kot prvi udarec, ki naj potem omogoči drugi udarec tja, kjer so surovine za industrijo in poljedelski proizvodi za zamenjavo ter vrata na Vzhod.

Srečna naključja.

Čeprav se danes pameten človek ne sme udajati praznemu upanju, da se ne bo vsa teža usodnih vprašanj rešila kar tako tjavendan po nekem srečnem naključju, so vendar vsakršne napovedi o bodočem razvoju le nejasna ugibanja. Zmošnjave in strahote, sredi katerih danes nemirno skrbimo za bodočnost, so le nesrečen zaključek strnjene vrste krivic, ki so se zadnjih dvajset let kopičile med narodi in nad delovnim ljudstvom. Neiskrenost mednarodnih odnošajev je danes prišla do tiste stopnje, ko je razdejanje in negotovost na vse strani vsakemu tako očitna. Večina je poprej smatrala temne napovedi le za posledico razburjenih živcev ali zlohotno rovarjenje.

Zveza papirniškega delavstva JSZ na delu

Kakor se združujejo podjetja papirne stroke v Jugoslaviji v kartel, ki obstaja že dve leti, tako se tudi papirniško delavstvo za svoje človečanske in socialne pravice združuje v svojo strokovno zvezo papirničarjev JSZ.

Podjetniki skušajo s kartelom najprej odpraviti medsebojno konkurenco, potem doseči enotne in čim višje cene svojim izdelkom in tako tudi čim večje dobičke. Povsem razumljivo je, da je tudi za delavstvo glede zaposlitve dobro, če podjetja dobro uspevajo. Je pa za delavstvo poleg zaposlitve najvažnejše vprašanje višina plačila. To vprašanje pa se ne rešuje sporedno z dobrim stanjem podjetja, ampak se mora delavstvo za svoj življenjski standard boriti in boriti. Zato je pa potrebna organizacija, kjer delavstvo skupno nastopa za svoje pravice, kjer posameznik vključuje svoje želje v celoto z vsemi prizadetimi. Le tako je in bo delavska borba rodila uspehe. Vsak delavec in delavka mora nujno priti do takega mišljenja, če hočemo boljše bodočnost za delavski stan.

Skupine strokovne zveze papirničarjev JSZ so v vseh večjih podjetjih v Sloveniji vodilne, tako v Vevčah, Goricanah in Količevem. V tej zvezi so tudi papirničarji v Trzinu in te dni se organizira spet nova močna skupina v Posavju, kjer si je delavstvo želelo te organizacije že dalj časa. Pristopilo je že 105 članov in članic, ostali še pristopajo. Organizacija je podjetju že vložila predlog za zvišanje mezd, primerno draginji in ureditev še nekaterih perečih zadev. Podjetje je solidno in smo prepričani, da bo mogoče z njim urediti sporazumno vse težnje delavstva, eventualno nastale spore in težave.

Vse skupine so v stalnih stikih in si medsebojno pomagajo z nasveti in potrebnim gradivom v delovnih in plačilnih razmerah. Delavstvo Združenih papirnic je v decembru 1939 zaključilo mezdno gibanje, ki ga je povzročil val draginje z 11 odstotnim zvišanjem plačil. Delavstvo pa se pripravljalo na novo gibanje, s katerim hoče še na splošno popraviti mezde, ki so bile leta 1937, znižane za 7 odstotkov.

Na Količevem, kjer stoji papirnica industrija Bonača, je delavstvo potom svoje skupine JSZ vložilo zahtevo za 25 odstotno zvišanje mezd in za delno prekategorizacijo. Prvi razgovor je bil 8. t. m. na Količevem. Rezultat še ni znan. Delavstvo v tej tovarni od leta 1935, ko je stopilo v organizacijo,

stalno napreduje in tudi delodajalec po prvem odporu leta 1935 sedaj organizacijo priznava. Tudi sedaj delavstvo ne bo sprejelo majhne drobtinice, ampak je odločno, da doseže čim več, ker je napram nekaterim podjetjem še vedno slabo plačano. Za skupno delo te strokovne zveze obstaja odbor, sestojč iz zastopnikov vseh skupin, ki ima sejo vsake tri mesece, na kateri razpravlja o vseh težnjah papirniškega delavstva.

Tako ima papirniško delavstvo svoj strnjen krog v svoji zvezi. Potrebno je, da se ta krog še bolj razširi, da bo zbrano v njem čim več papirniškega delavstva, ki bo po potrebi nastopilo tudi v skupnih nastopih pri mezdnih gibanjih itd. Zato pa je potrebno, da se organizacijska misel širi med neorganizirane. Delavska zavednost ne sme biti omejena na trenutne uspehe ali neuspehe, temveč mora postati trajna. V organizaciji je naša moč.

Strokovna šola

V nedeljo 14. t. m. bo v običajnih prostorih nadaljevanje predavanj. Pričetek ob 9. uri dopoldne. Vsi prizadeti bodite točni in prinesite s seboj naloge.

Kamnik

V nedeljo 14. t. m. ob 9. uri bo članski sestanek kovinarjev tovarne »Titan« v gostilni pri Petru. Pozivamo vse člane in članice, da se sestanka polnoštevilno udeležijo, ker bo zelo vreden. — Ponovno smo opazili, da se članice ne udeležujejo sestankov, to pa najbrž zaradi napačnega mnenja, da so na sestankih nepotrebne in da so manjvredne od moških članov. V resnici je pa, skoro bi rekli, obratno. Mnogokrat je pri članicah opaziti več zavednosti kot pri članih. (Imamo primere, da članice, ki same preživljajo petčlansko družino, redno plačujejo članarino, kar pri mnogih članih, ki so boljše situirani, tega ni.) Tudi se opaža, če je kaka druga prireditelj, n. pr. tombola, veselica, politični shodi itd., da imajo delavci dovolj časa in denarja, za delavske sestanke, kjer gre za naš kruh in našo izobrazbo, je pa škoda za vsako uro. — Naj omenimo še, da so na sestankih vedno eni in isti ljudje, manjkajo pa taki, ki so sestankov najbolj potrebni. Seveda so tisti potem najhujši kritiki. Pripeljite s seboj tudi svoje neorganizirane sodelavce in sodelavke. — Odbor.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Stevilka pošt. čakovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani izdajateljica za konzorcij »Delavske pravice«. Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c 17 (Maks Blejec)